

TIDEVARVET

TIDEVARVET

N:r 49: 1928

Veckans ledare, De komma att segra, handlar om valet i Oslo.

Mortalis har också med anledning av valen gjort resan över kölen och skildrar sina intryck i artikeln om Hvilket flag skal vaicoovervorby — det norske eller det röde?

Från vardag till högtidsdag och tillbaka igen innehåller den nyss avslutade arbetsfredskonferensens förelöpp.

Artikeln Major Bratt — en symbol söker fixera innebörden i Tolv punkter till svenska folket.

Dr. Ada Nilsson börjar i detta nr, några artiklar Om kring åktenskapsproblemet.

Klara Johanssons bok En recensents baktankar anmäles av H. L. H. under rubriken Upplevda ord.

En del av en artikel i Sv. Dagbladet, Dynastien Booth av Dr. Laura Petri återgives på grund av dess stora intresse både som skildring och historiskt dokument.

På grund av de aktuella händelserna och problemens anhopning nödgas vi spara fortsättningen av Ruth Perssons berättelse Befriade till nyåret.

Med detta nr. av Tidevarvet följer till våra expeditionsprenumeranter tjänst en giroblankett för 1929 års prenumeration. På giro kan även beställning och avgift för presentkort insändas. Obs! Giroavgift endast 10 öre.

”Hvilket flag skal vaie over vor by - det norske eller det röde?”

Det är de borgerligas sista trumpetstöt före valet till bystyre i Oslo d. 3 dec. 1928! »Til kamp for lov og arbeidsfred? — For öket velstand, virksomhet, for dagen som du drømmer om! — Til kamp for dine barn, ditt hjem og din by! — Känner vi igen det? Ha vi hört det förr? Och så varningen for Moskva!

Dagrar, strålande och ändå dämpade, som endast en låg decembersol kan ge. Sänkte sig över Oslo dagen före valet. Den, som som resande från andra sidan gränsen, måste fråga sig, om denna förtrollande dag verkligen var liktydig med ingången till en valstrid, denna vidunderliga företeelse, som rannsaklar hjärtan och njurar, och som kommer människor att i stridens hetta säga, både vad de inte mena, och vad de innerst mena. Att så ändå var förhållanden, det påmindes man i alla fall om av återkommande fanfärer, som genom gatorna tillkännagav de olika partiernas sista stora möten. Det var inte utan, att luften kändes litet lättare, när den röda fanan kom och internationalen tonade.

Själva valdagen gick in med dimma och slutade i dimma, som passande och stillfullt var av en valdag. Ty vem ar dess följder! Utanför vallokaler, posterade, liksom hemma hos oss, valsedelutdelare för de

olika partierna. Höre och Frisindede Venstre, Venstre, Det norske Arbeiderparti, Norges kommunistiske Parti, Det norske Funksjonærparti och — last but not least — Oslo Kvinneparti. Höires och Frisindede Venstres representanter hade t. o. m. plakat på ryggen. Det var överflödigt, man behövde inte se dem framifrån för att förstå att deras tjocka överockar av bästa material tillhörde det vällovliga samhället, och att där innanför dolde sig den borgerliga samlingsmens monopol på religion och fostretalsskärlek.

En ström av människor, som kom och gick! Vanfrån och varthan? Ett livligt deltagande, heter det om ett val. Och det var det, 84,95 procent, varav 119,000 som personligen lämnade sina röster och 7,375 genom ombud efter anmälan om laga förfall. Och kvinnorna begagnade de sin rösträtt? Påtagligen! »Om alla kvinnor rösta med Er, sade en vänlig valsedelutdelare till en av dem som hade Kvinnepartiets listor, »så får Ni många representanter». Ja, det var just det. Vad han hade rätt! Men även här, vilken samhörighet på bägge sidor om Kölen! Påsklädd, fina damer, ofta stödda på mannen arm och ett halv steg bakom honom, ville inte ens röra vid kvinnolistan, utan antogo spontant och

ostentativt den internationella kvinnomin, som säger: »Vi ge våra röster för männens gunst, för full försörjning med större eller mindre lyx allt efter råd och lägenhet. Där förorka vi andra kvinnors arbete för kvinnornas medborgerliga ställning och för samhällets — Fader förlåt dem, ty de veta icke, vad de göra! Eller skulle veta de, det veta att det kommer att hämma sig på deras barn, på en kommande tid, men de våga inte annat. Och den artiga buggning de fingro, när de togo den borgerliga samlingslistan väl deras belöning. De manliga väljarna primitiva anmärkning gentemot kvinnolistan var den: »Jag er ikke kvinde.» Har någon sin en kvinna svarat: »Jag är icke en man» för alla de listor man buidit henne med evbart manliga namn? Har hon ens vett att dra likhetstecken! För övrigt: visst hördes där ibland några ilska tillmälen mot Kvinnepartiet, men ändå jämförelsevis artiga i förhållande till, vad Sverige består sina kvinnliga kandidater på självständiga listor och deras vapendragare.

Klockan 9 stängdes portarna. Valet var förrättat. När får man höra utgången? Sent i morgon kväll! Inje, inte så snart, kanske om tio år eller tjugo eller femtio! Mortalis

Maktens försöksningar

Bland Klara Johanssons höstiga baktankar finner vi denna: »Naturen, samhället, kvinnan och Gud har underkastats evolutionens lag, men människan har lyckats undandra sig den allmänna rörelsen. Aldrig hörs någon uttömt svärma om framtidens man — Manen var färdig från begynnelsen.»

Man måste grubbla över detta. Ty samtidigt som satsen står en som en sanning säger ju en sunda förstånd att det inte kan vara så — och erfarerthen finner genast belägg på detta förmittels utelärd. Klara Johansson öppnar ju också omedelbart ett kryphål ut till andra möjligheter, då hon tillägger: »En ny stor världspek skall inträffa den dag, då mannen börjar upptäcka sig själv som diskussionsämne.» Helt riktigt, bakom dessa skenbart motsatta sanningar slog mig som en blid, när det långa, tyta avlyssnandet av arbetsfredskonferensen. Jag hade mist rannsaka, om det var någon slags partiskhet, som kom mig att så ojämförligt mycket oftare från den s. k. arbetarsidan förmända den äkta klagen i en människas röst, den kläng, som ju strängt taget ensam ger berättigande åt de talade orden. Men den förnämde utelärd oftare och tydligare ju djupare underhålls den kom, svagare och mer överlyd ju högre uppifrån, sak samma från vilkendera sidan, ur maktens positioner.

Maktens positioner — där var det! Ljus bredes med ens över en rad av problem. Det är försöksningar i maktens positioner som tydligen spårar vägen vidare och uppåt. Därifrån stirrar man blott ned för att upptäcka konspiraörer, som vill springa dem i luften. Och därifrån kommer denna besynnerliga, tjåla och samma, röst, som inte är ännud för samtal mellan människor. Själva, denna oroliga och oroväckande följelselagen, som alltid yrkar på uppbrott mot nya verkigheter, ofta belägna på andra sidan mörka vatten, där ännu inga märken äro upps, den vägrar tydligen att följa med in i maktens försöksningar.

En skräck griper oss vid denna upptäckt. Spånande mot framtidens fräga de os: naturen, samhället, mannen, kvinnan och Gud, måste de turvis eller kanske parvis, individuellt eller universellt, sitta därinne i någon av maktens tusende urgulna försöksningar, dömda att därifrån endast kunna tala med denna tomma, själslösa röst. Finns ingen räddning undan detta?

Det har engång uttals, att Gud är ande, och att människors tillvaro skall äga sin grund i ande och sanning. Ande, den höres alltid på nytt breda sina vingar till flykt ur alla försöksningar — sanning, det är sökande mot den äkthetens grund, därifrån livet och samhället kan skapas nytt.

Det är av historien att döma ett kännetecken på att en rörelse är friak, d. v. s. buren av ande och sanning, att ingen därinom kan hållas sig fast i maktens försöksningar, och att de undertryckta och maktlösa tvingas fram att åtaga sig arbete och ansvar, därjämte, försmådel och lycka. Då skapar erfarenheten sådana ordningsskalade ord som dessa: här är icke juude eller grek, här är icke man eller kvinna, här är icke träal eller fri.

Kanske var det en känning med denna verklighet, som gjorde det så ödligt och ödelatont med en arbetsfredskonferens utan en enda kvinna och där man frapades av den äkta tonen hos dem, som huvudsakligen begärde — vad hos oss andra var en självklar position — att bli ansedda som människor. Men kanske att utanför de murar, som kringgärdade denna konferens, står en rörelse fram, som inte frågar efter juude eller grek, man eller kvinna, träal eller fri.

Honorine Hermelin

Från vardag till högtidsdag och tillbaka igen

Vår första industririksdag, motsett med stora förväntningar, ägde rum den 30 november och 1 december under socialministerns ordförandeskap. Tvåhundra representanter för arbetare och arbetsgivare möttes i andra kamrarnes plensal och framlade under de två dagarnas föredrag och diskussionsinlägg sina synpunkter på de för båda parter avgörande problem, vilka försvåra eller främja uppnåendet av det eftersträvalda målet, arbetsfred.

Det är givet att spåren av årtiondens missförstånd och misstroende, bittra strider och stora förluster inte kunna utplånas under några timmars gemensamma överläggningar, även om dessa inspireras av medvetandet om att det är en ny och stor händelse som sker. Men det är vardagserfarenheterna, som i sin skenbara litenhet rymma de största möjligheterna att visa den nya vägen. Det är också ett av de sedvanliga avtalsförhandlingarnas största fel, att de inte

ohöjtt våga ställa fram verkligheten sådan den är. Parterna mötas här bakom tjocka pansar av mer eller mindre genomförbara fordringar, vilka de på förhand tagit till så kraftiga, att de skola tåla att be-

skäras. Man lurar sig på detta sätt ofta själva. Oförbehållsamt ärighet är i längden en tryggare grund att mötas på och i själva verket den första förutsättningen för hållbart samarbete. Man framhåll också från båda håll erkännansamt att denna konferens gav goda möjligheter till riktigt till. Viljan till samförstånd har också under de sista åren gjort sig alltmera märkbar och förtjänar att lyssnas till.

Bara för några år sedan väcktes i samband med de stora lantarbetstreckerna i Upland och Södermanland från arbetsgivarehåll ett förslag, som gick ut på upprättandet av ett arbetsråd, vilket under fredstid skulle kunna erbjuda möjligheter till förhandlingar parterna emellan. Det skulle också kunna vidgas till större möten. Arbetarsidan gick med på att åtminstone diskutera saken. Men arbetsgivarna sade nej även till detta. Den nu samlade kon-

Forts. å sid. 4.

Homeopärens Självläkaren av Klara Fransén.

Ny upplaga (7-8 tusendet). Första svenska originalarbetet byggt på egna erfarenheter. Fördord av Läkare, Fås å S. F. S. V. H. Byrå, Sibyllegatan 36 Stockholm.

Pris 6 kr. Utgiven av Svenska Föreningen för vetenskaplig homeopati.

Svenska Eldbegängelse Föreningen

Normalmätning 2 1/2" — Stockholm
Öppen 10—4, lördags- o. helgdags-
öppnar 10—4.
Tel. Norr 2200 för eldbegängelser
Norr 2280, medlemsansölan.
Avgift 10 kr. en gång för alla,
för begravningsförsäkrad 5 kr.
Krematorier i Stockholm, Göteborg, Örebro
och Helsingborg.

glatt prat om mat

hör man i
de familjer
som köpa i

Konsum

Billiga och
sunda varor i
sunda butiker.

Ingeborg Wærn Bugge
Arkitekt

Saltsjö-Duvnäs Tel. S.-Duvnäs 58
Bostäder, inredningar, trädgårdar

KRING ÄKTENSAPETS PROBLEM. I

A O ADA NILSSON

»Hur kommer det sig«, utropade en ung talare vid sista barnvårds-kongressen i Stockholm, sett så ofta gå isär mellan föräldrar till utomäktenskapliga födda barn. Långt ifrån att de gifta sig med varandra uppstår det hat dem emellan och de gifta sig snart med en annan, som kanske i sin tur medför en annans barn in i boet. Varför få vi så ofta detta samröre med mina barn, dina barn och våra barn. Kunde vi ej undersöka grunderna härtil, få fram vederbörandes skäl. Kunde man ej förmå de utomäktenskapliga föräldrarna att skriftligen delge barnvårdsnämnen sina synpunkter.

Det är kanske föga troligt att barnvårdsnämnen klientiel vill avlämna sådana dokument. Många gånger kunna de ej själva reda ut härvan. Det har bara blivit så. Men detta hindrar ej att problemen kvarstå, och i stort sett är det samma problem som gå igen i de legala skilsmässorna.

De legala skilsmässorna ökas, säger oss all statistik. Amerikas föränta stater gå i spetsen, där kommer en skilsmässa på vart fjärde — femte äktenskap som ingås. Ett- på visar också stigande skilsmässosiffror, olika för olika länder. Berlin närmar sig Amerika genom siffran 1 på 6, Sverige 1 på 17 o. s. v.

De utomäktenskapligt födda barnens antal i vårt land är i avgång, en man endast ser till de absoluta siffrorna, men procentuellt sett visa de tre åtta åren en tydlig ökning. Av samtliga levande födda utgjorde i Sverige år 1924 14 procent och 1927 15,45 procent. Överallt uppfattas och omnämnes skilsmässorna liksom utomäktenskapligt födda barn som ett socialt ont och tecken till ökat sedefördärv. Man ropar på botemedel.

Först måste emellertid undersökas i vilken utsträckning dessa nakna siffror låta begagna sig som bevismaterial för en moralisk värdesättning. Var försiktig därmed, säger nationalekonomen Robert Michels professor vid universiteten i Basel och Turin, i ett nyligen utgivet arbete — Sedlighet i siffror? (Sittlichkeit in Ziffern?) Statistiken är komplett oduglig som underlag för en moralisk värdesättning till skilslutets område. Ty huvudmassan av företeelserna undandragas sig där helt och hållet detta grova instrument. Att genom det intränga i människosjälen allra heligaste, i

det allra intimaste driftlivet, är utslutet. Moralstatistiken är långt ifrån någon mätare på sedlighetens, eller ej heller på osedlighetens. Statistiken är uteslutande beskrivande, den fastslår fakta men talar ej om vad som döljes bakom dem. Först studiet av det enskilda fallet och vad det bringar i dagen kan bli givande som ödomsmaterial.

Självbekännelserna till barnvårdsnämnderna borde sålunda bli verkligt belysande dokument, men vi behöva ingalunda vänta på dem för att bilda oss en föreställning om de dolda orsakerna till de katastrofer statistik registrerar i den ena eller andra kolonnen.

Massor av läkare, advokater och andra sociala arbetare sita inne med de mänskliga dokumenten. Bearbetningen har börjat. En flod av böcker väller fram, behandlande samlivet man och kvinna emellan. Författarnas utgångspunkter kunna vara olika. Den ena lägger tyngdpunkten på den fysiska sidan av äktenskapet, den andra skärskådar det ur psykologisk eller ekonomisk-juridisk synpunkt, eller ur båda samtidigt. Men ur alla olika böcker förnyelsen svagare eller starkare övertygelsen om att det mänskliga och samhällsida idealen på släktlivets område är den av kärlek ingångna till trohet förpliktaende monogama förbindelsen.

Den förut omnämnda boken av Michels ger oss icke blott alla möjliga siffror på området utan ger dem även sin psykologiska belysning.

Han framhåller t. ex. att ur moralisk synpunkt kan icke alltid den utomäktenskapliga barnalstringen karaktäriseras såsom osedlig i jämförelse med den äktenskapliga. Ty äktenskapet visar ej alltid på sedlig grundval. Det finns något som heter penningäktenskap. Äktenskap och pengar, säger han, är ovisserligen uttryck för en gammal sanning — men det är en sanning som misserkrediter äktenskapet hos mera idellt anlagda människor. Köp-äktenskapet, eller ett sådant ingånget utan förpliktelser till trohet, är lika beklagansvärda tecken till moraliskt förfall som bordeller och prostitution.

Han omnämner den kände tyske skriftställaren Iwan Blochs uppskattning av de konventionellt ingångna äktenskapets antal till 75 procent. Huvudparten alltså ingånget av andra grunder än den öms-

sidiga böjelsen.

På det hela taget framhåller Michels, att där hindren för äktenskaps ingående skärpas, vare sig genom lagstiftning eller ekonomiska faktorer, framkallas en ökning av de utomäktenskapliga förbindelserna.

Man finner i hans bok många slående och intressanta psykologiska iakttagelser. Författaren tar upp till behandling de siffror som visa, att kategorien tjänsteflickor i stor utsträckning förekommer inom kategorien ogifta mödrar, ävenson rekryteras av de prostituerades leder. Sammaledes med utomäktenskapligt födda flickor, de bli i sin tur utomäktenskapliga mödrar. Äro nu dessa flickor födda med särskilda anlag? Sakerligen icke. Det är långt ner verkan av den psykiska isoleringen dessa unga flickor befinner sig i. Det är det som bringar dem i fördrag. Ett vänligt ord, ett personligt intresse, som ingen annan än förädraren hjuder dem på, gör dem till ett motståndslöst offer. Men förbindelsen från deras sida behöver ej vara ansvarslöst ingånget på beräkning, utan grundad på verklig känsla.

Även ifråga om skilsmässorna kunna siffrorna bedraga. Englands låga siffror bero kanske på att skilsmässorna där äro så dyra och skandalösa, men utomäktenskapliga förbindelser lika talrika.

Katolska kyrkan hindrar skilsmässor men ingalunda konkubinaten och prostitution. Skilsmässornas större antal i de länder där kvinnorna intaga en med mannen mera jämbördig ställning kan tyda på

Lysnar man, så urskriver man oro och längtan i melodin, ömhet och inbtillning, ett hjärtas slag.

skriver Olle Holmberg i Dansens Nyheter om

SARA SAND

Två herrar blev nöjda.

7:50

BONNIERS

Till Tidevarvets femårsdag

RÖSTER FRÅN FINLAND

Med stor glädje har Tidevarvet från högt skattade prenumeranter, kolleger och medarbetare i Finland mögligt följande hälsningar:

Det anses att ett företag ger en bild av sina upphovsmäns väsen. I Tidevarvet har vi under de gångna åren framför allt kunnat utläsa en ädel strävan efter sanning och rätt, fördömsfrihet och frejdigt mod, som icke låter sig nedslås, utan som gjort det till sin plikt att alltjämt kämpa vidare för de idéer det gjort till sina.

Härför tacka vi Tidevarvet, tacka för de fem gångna åren och säga med Georg Brandes: »Vi ha icke behov av tynad och reservation ty vi ha behov av ord, som gå från levern till hjärtat, vi ha behov av hänsynlös frimodighet, klarhet och ljus.»

Och de orden finns i det program, som Tidevarvet följt och som vi hoppas det allt främjande skall ha kraft att följa.

Tacksamma prenumeranter i Finland:

Annie Furahjelm.
Ingrid af Schulten.
Thyra von Beetson-Ostman.
Märta Schulz-Cajander.
Margit von Bondsoff-Edgren.
Jenny Markelin-Svensson.
Signe Björklöv.
Helmi Tengén.
Hymmi Nyssänen.
Bertha Tabbell.

starkare sedligt krav på äktenskapet än tvärtom.

Innan man går över till de talrika reformförslagen till äktenskapsuppbyggande bör man ej underlåta att taga del av en så märklig bok som den franske journalisten Albert Londres skildring av den vita sluhandeln. »Resan till Buenos Aires» och sen komplettera läsningen med den lilla svenska broschyren, Problemet med fattiga i Brasilien. Problemet med fattiga i Brasilien är av Malin Hjärte. Som konstverk kunna de ej nämnas samtidigt, men det skadar ej att ens vetande ökas med att förhållandena därute ej sakna sin motsvarighet här. Vi ha också våra herrar — och även damer tycks det — om miljön. De psykologiska faktorerna åstadkomma det samma i vårt nordliga klimat som i Argentina: kvinnan som handelsvara.

Londres: skildrar hur handelsvägar gå, hur värn utskoppas och exploateras, hur förmögenheter samlas och hur den vita slaven trots allt

Härmed sända vi, som fått på vår lott-att redigera den finskspråkiga kvinnoaktidskriften »Naisten Aina» (Kvinnornas stämma), ett varmt tack för den stimulans vi fått av Tidevarvet, alltid rikt på uppslag och besjälavt av en inre stark övertygelse. Vi erinra även om, att doktor Malkki Friberg, som redigerat vår tidsskrift under 22 år till sin död senaste höst, var en varm vän av Edert blad.

Samtidigt sända vi våra bästa välönskningar för framtiden. Vi veta av egen erfarenhet väl, vilka svårigheter av olika slag en dylik tidsskrift har att kämpa emot, och hoppas att Ni tappert som hittills även framdeles låta höra. Edert kärka stämma, vilken även vi synnerligen gärna lyssna till.

Helingsfors, den 29 nov.1928.
Redaktionskommittén för »Naisten Aina»:

Hilja Viikemia, Elin Malm.
Helle Camelin, Helén Hendolin.
Lucina Hagman, Elsa Hästesko.
Timla Hainari, Anni Rautanen.

Tacksamhet och ansvar känna vi inför de uttryck av uppskattning och förömtan som dessa vänliga uttalanden givit Tidevarvet — icke minst uppskattat av oss redaktionen för Naisten Aina velat ge en indirekt hälsning från Malkki Friberg — och ha vi för framtiden insett ännu att hålla oss till den vår vilja att följa vår övertygelse och så för dem.

Tidevarvet.

vill stanna i eländet. Och drivkraften för denna trafik: armod och lättja, framförrätt armod och den eviga efterfrågan. Botemedlet söker han uteslutande i armodets avhjälpande. »Så länge som unga flickor komma att frysa och vara hungeriga, så länge som de ej kunna veta vad de skola knacka på för att få matloggi, så länge vi låta utönerösa träd i vårt ställe för att räkna en tallrik soppa — hur vi än bränna mer utoxstätna och hannyssa demns aska komma vi ändå ej att ha gjort annat än tomsa gester. — Ansvarer ligger på oss. Må vi ej söka att kasta det av oss.» Så slutar Albert Londres sin märkliga bok om »det kvinnliga eländets drama.»

Robert Michels: Stitticheit in Ziffern? Verlag Duncker & Humblot, Leipzig.
Albert Londres: Vagen till Buenos Aires (Serien Dagens aska, böcker i aktuelia ämnen.) Bonniers, 4:75.
Malin Hjärte: Problemet glädjeflickan.

08 11 28993 6221

VI STÅ TILL TJÄNST

<p>Antikvariat</p> <p>De böcker Ni söker finner Ni säkert i EBBA ASPINGTONS Antikvariat-Bokhandel Drottninggatan 87 Svanögden 52 Tel: 83086, N 11816 N 9552</p> <p>OBS! Rikt urval för folk- och skolbibliotek Fjällbygdskärla tel. 526 - Turistrestorättämnarna</p>	<p>Foto-Ateljé</p> <p>Tapperssons Fotografiatelje Östermalmsströg 5, 11 (Nya huset) Tel. Östermajn 919</p> <p>Rekommenderas</p>	<p>Juvelerare</p> <p>C. O. RÅSTRÖM Juvelerare St Eriksgatan 100 Telefon 87820</p> <p>Guld — Silver — Juveler</p>	<p>Musikhandeln</p> <p>Östermalmsströg 4 rekommenderar sina 11 Pianinon, stort sortering av gramofoner o. skivor, stränginstrument med tillbehör. 1897-2198 Tel. 76710, Vördsamt Carl Rahm</p>	<p>Sjukvårdsaffär</p> <p>Det bästa inköpsställe av färg, kemikalier och sjukvårdsartiklar. G. ENGSTRÖM Färg- och Kemikalieaffär. Tontebygatan 35 Tel. Vasa 42951</p>
<p>Begravningsbyrå</p> <p>SCHENHOLMS BEGRAVNINGSBYRÅ</p> <p>Inh. Majja Schenholm FLEMINGGATAN 1, STOCKHOLM Tel. 337 34, N. 714 Eff. affärst. Ålsten 685</p>	<p>Hemslöjd</p> <p>Skandinavisk Konstslöjd-förälsning Engelbrektsg. 9 (Tryggs hus) Stockholm Tel. N 743 (Grundad 1898) Tel. N 743</p> <p>Nationalsdräcker, Hemslöjdvärdar, Handarbeten, Träarbeten och Handarbetsmaterialier</p>	<p>Korgmöbler</p> <p>KORGMÖBLER Kn. 7588 Aktiebolaget Ernst Wänglander Verkskåder tillverkar konstsl. korgmöbler, sålva som fäde enklaste o. billigaste, till aéroplan, fartyg, motorb. rum, hallar, verandm.</p> <p>Korssetter</p>	<p>Optik</p> <p>KARTO OPTIK 16 RENOVATIONEN 1888-1928</p> <p>Vetensk. Ögonundersök. o. Dipl. Optiker</p>	<p>Tenn</p> <p>Gamla Tennslueteriet Ed. A. B. Gamma Santesonska Hammngatan 34 Tel. Norr 5302</p> <p>HAMRAT och MATT TENN</p>
<p>Damväskor</p> <p>"VÄSKAN" finnes Kungsgatan 23, Tel. 14412, N. 2113</p> <p>Största lagern av Damskor o. Resistorer, Prevedskor, Präveffortar, Automobilskaffar Reparationer utföras Egna fabriker</p>	<p>Hotell</p> <p>Selma Bergs (Privat) Hotell 11:a klass Tel. 740955 — Humlegårdsg. 20</p> <p>Pröpa enkelrum fr. 4 1/2 kr. Dubbelrum fr. 7 1/2 kr.</p>	<p>Korssetter</p> <p>Twilfit Nybergsgatan 11 Telefon 71853, 71854</p> <p>Stockholms största specialaffär för: Korssetter o. Brösthällare Priser snällredda låga</p>	<p>Radorör</p> <p>TRIARON Tag Triarons radiatorer, de ge bästa resultat och äro ekonomiska i strömförbrukning, 2 och 4 volts typer med Dark emitting svaglysnande glödlampor. Fabriknederlag: A. B. Nicketts & Toden Stockholm 16</p>	<p>Textil</p> <p>Santa Birgittaskolan Birger Jarlgatan 20, Stockholm Telefon 14108</p> <p>Gulmedalj i Paris 1925 TEXTILARBETEN för hemmet och kläddräkten</p>

Från vardag till högtidsdag

Fortis. Fr. sid. 1.

ferensen är alltså ett steg framåt. Kanske har det verkat mera förtroendeingivande på arbetsgivarensida än förslaget kommit från en konservativ regering. Kanske har också den allmänna opinionen mera medvetna trösk bidragit. Det är endast beklagligt, att man under tiden tappat bort den stora gruppen, som utgöres av lantarbetarna och som från början var medräknad i planerna för samarbete.

Bland diskussionerna mera framträdande punkter var frågan om rationalisering, om paragraf 23. d. v. s. arbetsgivarens rätt att leda och fördela arbetet samt att antaga och avskeda arbetare, om arbetarnas medbestämmanderätt över företagen och vad som kallas industriell demokrati, och om arbetsledarna är förmåns ställning. Men över alla dessa betydelsefulla frågor stod som det slutligt avgörande: den personliga inställningen och ömsidiga uppfattningen, det personliga förhållande mellan parterna, den mänskliga kontakten, utan vilken teorierna förbliva död kraft.

Detta låg i de skiljringar som exempelvis ledarna för de stora företagen Götaverke, Sandviken och Nymans verkstäder i Upsala gävo från sina arbetsplatser, där arbetarnas initiativ tagits med i beräkningen och där den högsta ledningen genom personliga bemödanden föreskott skapa trevnad i arbetet. Detta låg också i de vid samma eller andra företag anställda arbetarnas uttryck. Rationaliseringen, som ofta möts med ett visst motstånd från arbetarnas sida, här, där den genomföres under deras medverkan och samtycke givit goda resultat, och inte medfört lönesänkningar eller avskedanden.

Det samma innehöll vidare ett anförande av verkstadsarbetaren Tauberan, för att ett exempel. Vi förtjana också att bli behandlade som människor. Vi ha arbetat oss fram till en annan standpunkt än föregående generationer. Det är så svårt att aldrig få ett erkännande eller uppmuntrande ord från arbetsgivaren eller arbetsledaren, hur man än bemödjar sig om att göra gott arbete. Ger ackordet en skaplig förtjänst blir det sänkt och man har ingenting för sitt knä. Men på en arbetsplats, där vidsynts män ha ledningen, kan man komma till de bästa resultat.

Naturligtvis kunde man säga mera om diskussionen. Men vi få övergå till den resolution, som antogs av kongressen. «Konferensen uttalar önskvärheten av att en delegation tillsättes med uppgift att sammanfatta vid konferensen framkomna synpunkter och uppslag i vad som vunnit mera allmän tillit från konferensdeltagarnas sida samt framlägga förslag till åtgärder, ägnade att förverkliga konferensens syfte, främjandet av samförstånd och arbetsfred, till gagn för näringslivet och samhället i dess helhet, samt hemställer till Svenska arbetsgivarföreningen och Landsorganisationsen att utse varadera fem ledamöter i en sådan delegation, även som till Kungl. Maj:t att i delegationen utse ytterligare ett lämpligt antal ledamöter, däribland represen-

teranter för ingenjörer och underbefäl.»

Det är att hoppas att ännu en grupp, vilken lika väl som ingenjörerna och arbetsledarna saknades bland konferensdeltagarna, nämligen kvinnorna, också kommer att få sin representation i den föreslagna kommittén.

Likaså vore det önskvärt om det initiativ som i sammanhållandet av konferensen tagits för industriens vidkommande kunde följofullas också på jordbrukets, där ett samarbete mellan arbetare och jordägare är av största nödvändighet.

Den föreslagna kommittén är en början till permanent samarbete. Naturligtvis står det kvar att låta utvecklingen av denna sak hänger på den inifrån framväxande rörelsens makt. Det finns redan exempel på vad som kan vinnas på denna väg. Vi påminna om föreningen för sociala förbättringar inom industrien (I. R. I.) vilken definitivt konstituerades år 1925 vid en konferens i Vlissingen och som sedan vid upprepad kongresser dryftat frågor sådana som rationell arbetsledning, industriell psykologi, arbete och trötthet, industriell demokrati. Denna internationella sammanslutning omfattar ju både arbetsgivare och arbetare. representanter för yrkesinspektion och välfärdsarbete, personalkonsulter etc.

Vi påminna också om det arbete, som redan utförts av föreningen för socialarbetare inom industri och affärsvärld (S. A. I. A.) vilken årdömt kurser för verkstäder och förmån med huvudvidkun lagd just på sådana frågor som arbetspsykologi, arbetsledning och arbetshygiene. Dessa kurser ha burits upp av det samfälliga intresset och den goda viljan från alla sidor.

Vi erinra slutligen om de sedan flera år pågående konferenserna mellan arbetare och arbetsgivare, som hållits på Sigtuna. Det beslutats vid den sista av dessa att nästa konferens skulle hållas under instundande vinters löp.

En av de offentliga gillanden till pågående konferenserna har säkert sin stora betydelse genom den kraft med vilken den samlar och framvisar det intresse, som redan finns för brejalning mellan de två — eller var för sig — grupperna. När vardagen sedan kommer igen med sina påfrestningar och det tygliden den inre viljan, och det personliga bemödandet som blir avgörande.

Frågelåda

Till Redaktionen av Tidevarvet

Då undertecknad sett mottagande uppgifter i sista Tidevarvet (nr 48) och Sv. Dagbladet, lördagsnumret av nationaluppl. (nr 329) angående arbetsfredskonferensen, vore jag särdeles tacksam för en förklaring i tidningen.

I artikeln En blunder, sägdes: «Där finns inte ens de konservativa elles lagstadda medgivande av en ny tid; 'minst en kvinna.'» I Svenska Dagbladet, sista sidan, underrubriker Initiativen till samförståd bora utgå från arbetsgivarnas däremot: «Men kvinnosidan är här så fåtaligt representerad o. s. v. Hur hänger detta ihop?

Dynastien Booth

Ur en artikel av LAURA PETRI

Familjen Booth torde vara en av den nyare tidens intressantaste familjer. Far och mödor båda gine. «Sådana föreningar som denna», påpekar fru Booth, «äro tyvärr så sällsynta, att vi sällan få se förverkligande av äktenskaps godmodiga idé.» Det är något färgstarkt och blottande, något passionerat, något orientalistiskt över denna engelska familj. Rem. sex av de åtta barnen voro gläntigt begravda, minsta deod som med en sånningsspartion förenade en smidig intelligens och konstnärlig, dramatisk och musikalisk begåvning. Döttrarna Catherine, Emma och Evangeline ha på ett briljant sätt utförd sitt sin fars lagstiftning om kvinnans fulla libkabetsrätt med mannen i Främlingsarméns tid. Catherine blev Frankrikes fagra och tappra ma i r. s. k. Emma blev en av våra mest kända modist. Booth-Truckers, såda Indiens och Förnta staternas åskade konstnula, och Evangeline, eller Eva, är ännu i dag högste befallhavare över Främlingsarméns trupper i Amerika.»

Sönerna Bramwell, Ballington och Herbert ha sttit sina systrar följa efter. Bramwell blev stabschef och sin fars närmaste man, Ballington var en Simon, mest lik sin far av alla söner, men 1896 bekvade han subordinationbrott och vägrade att på sin fars och generals ordrar avvist befatet över Amerika, där han behagade stanna och skapa sin en egen organisation, t h e V o l l u n t e e r s. Herbert var den livliga sångaren i Israel, en David, även förfaren i krigsliska idrotter. År 1903 avföll han från sin fader och hade så när dragit hela Australien med sig i sitt fall. Även dottern Catherine blev till ett avtägande barnets skara. Sedan 1909 står hon utanför Främlingsarméns löd.

«William Booth strev Främlingsarméns lagar, 1878 års D e e d P o l l stadgar generalens absoluta enväldie och ekonomiska suveränitet. William Booth ägde den ämta despotiska instinkten och murade sitt rike på fasta grundvallar, på site ekonomiska heravide. Främlingsarméns general äger makat sitt uppörla eller andra eller riva ned vilken bjögand som helst och satt låsa, giva bort, låta sälja eller på annat sätt disponera vad helst gendom, område eller byggnad, som han ansat nödvändigt för Främlingsarméns intresse. Vidare stadgas att generalen har sin makt på livstid, själv har att utse sine efterträdare samt att fortsätta möjligt efter sitt tillräde av ämbetet inflym till utreda efterföljare namn till ett föreslakt konvolut till de juridiska ömbudet.»

År 1906 till den gamle generalen föränd sig till att erkänna en komplettering av T r u s t D e e d, som tar i betraktande att även en främlingsangel är ä människa, utsatt för mänskliga risker. Han kan drabbas av sinnessjukdom, bankrut, mor-

Betygande min uppsattning av Tidevarvets anda och inriktning. Prenumerant i sydöstra Småland.

De i Svenska Dagbladet omnämda kvinnliga deltagarna voro ej representanter utan tillhördde den grupp, som av socialdepartementet särskilt inbjudits att höra förhandlingarna från läktaren. På detta stit inbjudna voro endast tre kvinnor nämligen yrkesinspektorn friken Kerstin Hesselgren, ordförande i S. A. I. A. Öeningen för socialarbetare inom industri och affärsvärld, styrelseledamot och f. d. ordförande i I. R. I., Internationella föreningen för sociala förbättringar inom industrien, fru Karin Fjällbäck-Holmgren och ordföranden i kvinnornas fackliga samorganisation fru Anna Johansson-Wisborg.

Då det visade sig att organisationerna inte tänkt på att medtaga några kvinnliga representanter, sökte socialdepartementet i så måtto reparera misstaget genom att inbjuda fru Johansson-Wisborg.

Övriga kvinnliga åhörare — det sammanlagda antalet var åtta — voro antingen Tidevarvets representanter eller fruar till de närvarande delegerade.

Red. av Tidevarvet.

UPPLEVDA ORD

Har vi tid att läsa Klara Johanssons lilla bok En recensents baktankar? Det kommer väl på en på den helt enkelt tar oss och därmed tar sin tid. Dessa för sigst-tankar på ett par radex eller ett par sidor är som ett extrakt — klart, aldrig grumligt, men det måste spädas med minst fem delar vatten för att bli gennomsiktligt. Vattnet är inte kunskaper eller bildning, fast man ju lätt tror det, inte ens avnjutandet av uttryckets fulländning, utan den hela sinnessförfattning, som låter sig gennomträngas av innehållet. Ty detta är i varje rader om omfattningskt nog att «särpräglade stilar och omsvipa läsgämen för en atmosfär.»

Ändå måste man läsa boken i sträck — för att förmåna helheten som in fångats i de fyra avdelningar, de fyra tiderna i årets rundel. Tanken förs till det medeltida boken i kalendariets form med dess färgstrålade miniatyurer över vår sommar, höst och vinter.

«Vi förändras och vädrer förändras med oss», säger Klara Johanssons. «Därpå måst de berätta om enarens stämning kan få den inverkliga intensitet som i dessa stänker och flikar.»

Vårens dagar, med ålgans ur vida, rena rymder och dessa troleska skuggor — en diktares leandje sluter in om sig livets och diktnes fullkomningsmöjligheter, avtecknade med dess nederlag, blandade med tillfälligheternas och drömmens goda gåvor. Här titades barnen fram, barnen som uppträcker i vår tidräknings bok och som vi allting gör vårt bästa att lämna ut i räkningen. Men «de vet all vad vi

likt förfall o. s. v. I ett dyfikt fall skall ett högsta råd sammankallats, bestående av världens befallhavande kommandörer, 4. 7. 8. territoriella ledare. Generalen kan avsättas och en ny väljas med 90 proc. rösterövertid.»

År 1912 god William Booth. Det föreslagde konvolut han efterlämnat med namnet på sin efterträdare har hans älsade sönn och Bramwell Booth blev sin faders efterträdare och Främlingsarméns ande general. Nu ligger Bramwell Booths höga ridd är sammankallat till London i januari nästkommande. Vad innebär detta? Att någonting oomordentligt är i gårdningen.

Vilka treptorderingar finns det att vänta för? Åttskilliga av namnet Booth, och utån för dynastien har man knappast trott att generalen gått för att söka en efterträdare.

Av hans system finns fem i livet och tre kvar inom Främlingsarméns tid. Emma och Herbert äro älska, och de avspeltta Catherine och Ballington ha sttit sin förtärbidobärrätt och äro åldades ur spel. Tre trogna systrar finnes kvar: Eva, Lucy och Maria. Den senare är sjuk sedan sin barndom och har aldrig varit officier, så att hon är ett räddat med. Återst Eva och Lucy (fru Booth-Hellberg), som båda äro över sextio år gamla, men den förra tycks vara i fulla stridsligt skick ännu. Hon är en fullbloddig och energisk kvinna, ingeniet, och troggen skick Främlingsarméns gamla arde med förtjusning hålla henne som general.

Men Eva är som sagt gammal, och general Bramwell har fyra döttrar och två söner. De senare torde ej förtägkomma, men de båda älska döttrarna ha nämnts som sin faders efterträdare. Catherine är förtiolen år gammal, en kvinna med solida egenskaper, till modret till sin far och sin farmor. Hon är för närvarande chef för det kvinnliga sociala arbetet i England. Mary är förtiotalig, ledare för Främlingsarmén i Tyskland, ut-gående officier, även hon.

Hela världen har ombödd deltagit i Främlingsarméns annonserade gästnings-tävlan, och nu går budskaven ut från internationella högkvarteren i London att högsta råd skall samlas i januari. Vad skall högsta råd göra? Vålla general? Ja, naturligtvis. Det sigs, att kommandör Eva har varit så hög broder och general att förtiotalig sammankalla högsta rådet och lämna det ödesdägra avgrändet i dess händer.

Det är första gången i Främlingsarméns historia som högsta rådet kallats till sammanträde. En epok i Främlingsarméns historia är att vänta. Skall Främlingsarmén omorganiseras från monarki till republik?

har glämt, och deras kritiska blick på vår vandl, våra inriktningar och förordningar kan helt enkelt inte utbårdas.»

Här finns också den lilla grunden, som från Engellbrektsagtan bakom Tryggs palats går så rätt upp i himlen, att ingen skorsten eller tornspira räcker fram över kanten — men som blivit förvandlad från Jakobstegen till återvändagsgränd.

Här finns, säger Klara Johanson till sist, «vär och spådbarn och ungdom» — det är allihop ut och beredelser till något sjundandande festligt. Ingredienserna till en gudavård vingar gratis, och det finns faktiskt ögonblick då jag under varför man inte gör någont av dem. «Sommarer är de fulla och fullkomliga studentens tid, de som bildas den osynliga rågen på vad som kan ansas eller uttryckas, de som lyftats ur damm och kvav och de skumma studentens övergivenhet.»

Klara Johanson nekast sig inte att låta blanda sommars fullbottighets taga med några, såväl betydande som för englandsmåns obidiga listlöst som deras fullkomligt allmänna bruk att kalla alla vidta personer «poor» — eller hon slår sig ned och lägger ut ordet utveckling som sett ypperligt, ett snirrikt och tvetydigt ord. Det betecknar att man vecklar ut vad man har hopprullat i sig och vecklar sig loss ur det obehöriga man har på och omkring sig.»

«Med djärv och säker hand måste man skriva. Annars gör man sig ej besvär. Ibland tänker jag: låt oss först försöka få fason på våra sater, så faller Guds rike och hans skiffertidighet oss till.» — Hstens rättfärdighet mellan inklämda kval och den klarade energi, som tillhör Guds rike och hans rättfärdighet, har Klara Johanson samlat på några korta sidor. Hör bara några exempel!

«Den ensliga lilla fjällräven på Skansen högst bekymrad i morsen. Han har tydligen ont i ett bakken och gilla han inte ligga utan strålar att släpa sin tungliga rundöngaren kring grottan. Men över rännilen tordes han inte. Han stannade vid brödden, suckade (tänker jag mig) och smet förtvillvaled i sin håla som om han skämdes inför oss —.»

— ett litet segment av en klar och bred regnbåge i bakgrunden av en gata, sedd genom spåravnghästen, räckte en sekundis lycka. Man fick för sig att Gud ser till Östernalken också.»

«Vi håller på att gå in i vintern nu. Klara Johanson har gett många supplera ord» med på vägen. Några av dem boro på med tack sådana tillbaka i deras mästares egen förmulering.»

Käbbala med i politik vill ju ingens bättre människa. Men det finns en toll som skulle kunna lösa den utomstämde, intellektuella intresserade betraktaren. Det vore att smida vapen åt slagskämparna, blanka och sliriga vapen, som småningom skulle göra striden anständigare och skönare. En ateljé för slagord kunde få fullt arbete under veckan, och sådanden kunde man bruka till att sopa bort alla de förbrukade. — När det första lilla steget tagets till en idés förverkligande så kan man vara viss om att den har ett långt förborgat liv bakom sig. Det händer att den har uppenbart sig intermittert, som hastiga korblockist vid den nattliga horisonten, knappt bemärkta och sen strax förgåmna. — Sedan, när den har stigit fram i dagen, erinrar man sig med rörelse och förundran dessa profetiska ljusfenomen.

H. L. H.

Klara Johanson: En recensents baktankar. Wahlström & Widstrand, kr. 4.—.